

Jizzakh State Pedagogical Institute

**Journal of Preschool
Education**

*The faculty of pre-school
education*

CHET TILINI KOMMUNIKATIV JIHATDAN O'RGATISH

**Obloqulova Mashhura
Shonazarova Baxtigul**

Annotasiya: Maktabgacha yoshdagi bolalar soni ko'p guruhlarda ingliz tilini o'qitish bo'yicha o'quv faoliyatining pedagogik shartlari, guruh hajmi mashg'ulotlarning chastotasi va davomiyligi haqida ma'lumot berilgan

Kalit so'zlar: mashg'ulot ,kommunikativ , kompetensiya, tamoyil, frontal ish , ta'limiy , didaktik o'yinlar

Ingliz tilini o'qitish bo'yicha o'quv faoliyatining pedagogik shartlari. Ta'lim mazmuni quyidagi vazifalarga javob berishi kerak: Birinchidan, u maktabgacha yoshdagi bolalarda qiziqish uyg'otishi va ularning hissiy sohasiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi, ularning tasavvurini, qiziquvchanligini va ijodkorligini rivojlantirishi, o'yin daqiqalarida bir-biri bilan muloqot qilish qobiliyatini shakllantirishi kerak. Ikkinchidan, mashg'ulotning mazmuni va uning o'ziga xos qismi (nima haqida gapirish, tinglash, nima qilish kerak) maktabgacha yoshdagi bolaning o'z ona tilida muloqot qilish orqali erishadigan shaxsiy tajribasini hisobga olishi kerak. chet tili darslarida olgan tajribalari. Uchinchidan, o'quv mazmuni ushbu yoshdagi bolalarga xos bo'lgan turli xil faoliyat turlarini o'rganilayotgan tilda o'rganish jarayoniga: vizual, musiqiy, mehnat va boshqalarni organik ravishda birlashtirishga imkon berishi va shu bilan ularning har tomonlama rivojlanishi uchun sharoit yaratishi kerak. bolalarning shaxsiyati. Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatish maktabgacha yoshdagi bolani maktabga tayyorlash, to'g'ri talaffuz qilish, so'z boyligini oshirish, boshqa birovning nutqini quloq bilan tushunish va oddiy suhbatda qatnashish qobiliyatiga ega bo'lgan asosiy tayyorgarlik bosqichlaridan biri hisoblanadi. Boshqacha qilib aytganda, kommunikativ kompetentsiya tamoyillarining bosqichma-bosqich rivojlanishi mavjud bo'lib, chet tilini o'rganishning dastlabki bosqichida quyidagi fikrlarni o'z ichiga oladi: a) o'qituvchi, ona tilida so'zlashuvchi yoki taqdimotchi (audio yozuv bilan ishlash) so'ng ingliz so'zlarini fonetik nuqtai nazardan to'g'ri qayta yaratish qobiliyati, ya'ni eshitish diqqatini, fonetik eshitishni va to'g'ri talaffuzni alohida shakllantirish; b) lug'atni to'plash, mustahkamlash va faollashtirish, ularsiz og'zaki muloqotda yaxshilanish bo'lmaydi; v) elementar grammatik tuzilmalarning muayyan sonini o'zlashtirish; izchil matnni qurish, unda nutq ongli ravishda tuzilishi kerak, chunki bola tor lug'atdan foydalanadi va taxmin qilinadi, chunki hatto kesilgan lug'at ichida ham o'z fikrlarini ifodalash kerak; d) mavzu va muloqot vaziyatlari doirasida (xorijiy tilning tovush qismini, oldindan belgilangan lug'at va grammatik tuzilmalarni

o'zlashtirish asosida) izchil so'zlash qobiliyati; Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun chet tili darslarini tashkil etish mezonlari. Ta'lim shakllari eng katta leksik birliklarni o'zlashtirishga emas, balki mavzuga qiziqishni kuchaytirishga, o'quvchilarning muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga va ma'lumotlarni shakllantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Amaldagi materialni o'zlashtirishning ma'lum xususiyatlariga erishish juda muhim, bu esa maktabgacha yoshdagi bolaga bolaning mas'uliyat sohasidagi til qismlarining keyingi ko'payishini nazarda tutgan holda, ulardan vaziyatli va mazmunli foydalanishga imkon beradigan minimal mablag'lar bilan ta'minlashi kerak. Darslarning shakllari quyidagicha bo'lishi mumkin: Kundalik 15-25 daqiqali mashg'ulotlar, rejim lahzalarida o'qituvchining chet tilida nutqi bilan birga. Mashg'ulotlar haftasiga ikki marta, chet tilidagi faol o'yinlar uchun oraliqlar bilan 25-45 daqiqa va dars bilan bog'liq bo'lgan modellashtirish, chizish va hunarmandchilik qilish davri. Asosiy darslarga ilova sifatida maxsus ertak darslari va video parchalarni tomosha qilish. Belgilangan tilda so'zlashuvchilar bilan uchrashuvlar. Talabalar ertak o'ynash qobiliyatini namoyish etadigan ertak va bayramlar, she'r o'qish. Suhbat darslari. Tabiatda chet tili darslari. Eng muvaffaqiyatli usullar nutq xatti-harakatlarining qisman rivojlanishi va shakllanishi qoidasiga asoslanadi, qanchalik sodda bo'lsa, shunchalik murakkab. Amaldagi materialni taqdim etishning barcha bosqichlarida aloqa asoslari amalga oshiriladi, ya'ni hamma narsa muloqotda ma'lum bir natijaga erishish uchun xizmat qiladi. Nutq birliklarini mustaqil ishlatishdan oldin ularni quloq orqali tushunish kerak, bu lug'at va nutqni o'zlashtirishning psixolingvistik naqshlariga mos keladi. Chet tilini o'zlashtirish ona tilidagi fonetik ko'nikmalarni yaxshilashga hissa qo'shadimi? Ko'pgina o'qituvchilar, nutq terapevtlari, psixologlar nutq funksiyasini shakllantirish va aslida maktabgacha yoshdagi bolaning artikulyar nutq apparatini "rivojlantirish" uchun ingliz tilini o'rganish kerak deb hisoblashadi. Bolalar tilida ingliz va rus talaffuzini aralashtirib yuborishning oldini olish juda muhim, shuning uchun bolada turli xil nutq buzilishlari bo'lsa, boshqa tilni o'rganishni kutish kerak. Katta maktabgacha yoshdagi (5-6 yosh) bolalarga chet tilini o'rgatishning xususiyatlari Katta maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash o'ziga xos xususiyatlarga ega. Hayotning oltinchi yili maktabgacha yoshdagi bolani maktabga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Shu munosabat bilan tavsiya etilgan bilim va ko'nikmalarni tasniflash, bolaning o'quv jarayonini soddalashtiradigan qo'shimcha frontal ko'rgazmali qurollardan foydalanish, topshiriqlarni bajarish ko'nikmalarini shakllantirish uchun o'qitish usullari va usullariga katta ahamiyat beriladi. belgilangan turdagi va ularni ushbu sharoitlarda qo'llang. Ta'lim jarayonida bolalar munosabatlarini rivojlantirish va shakllantirish, qabul qilingan xatti-harakatlar qoidalarining axloqiy pozitsiyasini dastlabki anglash muhim maqsad hisoblanadi. Maktabgacha

yoshdagi bolalar guruhida mehr-oqibat muhitini yaratish, ularning tengdoshlariga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish, g'amxo'rlik va e'tibor ko'rsatish qobiliyati ta'lim jarayonida har qanday vazifani muvaffaqiyatli bajarishning zaruriy mezonini hisoblanadi. Bolalarga chet tilini o'rgatishda o'rganishning rivojlanish jihati alohida ahamiyatga ega bo'lib, u og'zaki va aqliy harakatlarning umumiy takomillashuvini hisobga oladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini o'rgatish kommunikativ jihatdan jamlangan bo'lishi kerak. Bolalar oldindan o'rganilgan leksik va grammatik materialdan tabiiy vaziyatlarda foydalana olishlari kerak. Ushbu maqsad, ayniqsa, materialni muvaffaqiyatli o'zlashtirish uchun mo'ljallangan, xabardorlik va nutq, qofiyalar va qo'shiqlar uchun barcha tuzilmalar uchun mo'ljallangan. Treningning birinchi bosqichida asosiy vazifa og'zaki nutqni faol ravishda o'zgartirishdir (nutqni eshitish va tushunish). Ona tilini o'rgatishda bo'lgani kabi, bu yoshda ham ularni nafaqat leksik va grammatik materialni yaxshiroq o'rganishga yo'naltiradigan, balki og'zaki va aqliy faoliyatning muvaffaqiyatli rivojlanishiga hissa qo'shadigan vosita harakatlarini shakllantirish katta ahamiyatga ega. Faol lug'at maktabgacha yoshdagi bolalarning sinfda va sinfdan tashqarida amaliy tilni o'zlashtirish jarayonida o'rganadigan barcha so'z va iboralarni o'z ichiga oladi.

Xulosa. Tarbiyachi maktabgacha yoshdagi bolaning shaxsiyatining psixologik-pedagogik xususiyatlarini tushunishi va olingan ko'rsatkichlarga e'tibor qarab, o'quvchilarning chet tilidagi muloqotini tartibga solish usullarini aniqlashi shart. O'yin faoliyati diqqat, xotira, fikrlash, tasavvur, mutlaqo barcha kognitiv jarayonlarning shakllanishiga ta'sir qiladi. Shunday qilib, xususan, "ishbilarmon o'yinning pedagogik va didaktik ahamiyati shundaki, u ishtirokchilarga o'zlarini aniqlashga, faol pozitsiyani egallashga o'rganishga, o'zlarini kasbiy yaroqlilik uchun tushunishga imkon beradi". "Shu bilan birga, shuni ta'kidlash muhimki, o'yinning o'rganish vositasi sifatida unumdorligi bir qator shartlarga rioya qilishga bog'liq bo'ladi, masalan: xayoliy shartning mavjudligi, o'quvchilarning o'ylash niyati. ish; o'quvchilarning o'yin natijasi, o'yin qonunlari haqida muqarrar ravishda xabardor bo'lishi. O'yin oddiy jamoaviy o'yin-kulgi emas. Bu barcha o'quv muammolaridan foydalanishning asosiy usuli, shuning uchun quyidagilar zarur: qanday ko'nikma va qobiliyat kerakligini, bola o'yin davomida nimani bilmaganligini va nimani o'rganganligini aniq bilish; o'yin o'quvchini aqliy intilish zaruratidan oldin aniqlashga majburdir.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Rasulov R., Mo'yidinov Q. Nutq madaniyati. T., 2004-yil.
2. Nutq madaniyati va uslubiyat asoslar. R.Qo'ng'urov, E.Begmatov, Y.Tojiyev. -T., 2002-yil.
3. D.R. Babayeva „Nutq o'stirish nazariyasi va metodikasi" Toshkent-2018.

Maktabgacha ta'lim jurnali: <https://presedu.jspi.uz/index.php/presedu/index>

4. N. Bekmirzayev „Notiqlik san'ati asoslari" Toshkent- Yangi nashr-2008.